

โครงการศึกษา มิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยง

Culture and Health Risks Project

หลักการและแนวคิด

หลักการพื้นฐานของโครงการมี ๒ ข้อ

๑. ปัจจัยเสี่ยงแยกไม่ออกจากเรื่อง “พฤติกรรมทางสังคม” (Social behavior) ซึ่งสัมพันธ์กับมิติสังคมวัฒนธรรม
๒. มิติสังคมวัฒนธรรมที่กำกับพฤติกรรมทางสังคมของผู้คนมีความแตกต่างหลากหลาย การกำหนดนโยบาย มาตรการ ตลอดจนปฏิบัติการเพื่อการควบคุมปัจจัยเสี่ยงจำเป็นต้องเข้าใจมิติทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง

มิติทางสังคมวัฒนธรรม คือ กฎเกณฑ์ ความเชื่อ อุดมคติ รวมทั้งระบบโครงสร้าง และความสัมพันธ์ทางสังคมที่กำกับการมองโลก การกระทำ และพฤติกรรมการแสดงออกของกลุ่มสังคมต่างๆ

หลักการและแนวคิด

- ปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ “พฤติกรรมทางสังคม” (social behavior) คือ พฤติกรรมที่มีมิติทางสังคมวัฒนธรรมกำกับอยู่
- สังคมต่างกัน วัฒนธรรมต่างกัน ความเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยงก็ต่างกัน
- ในสังคมเดียวกัน กลุ่มทางสังคม (Social group) ที่มีวัฒนธรรมย่อย (Subculture) ต่างกัน ก็จะมีความเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยงที่ต่างกัน
- กลุ่มทางสังคมเดียวกันอยู่ในบริบทที่ต่างกัน พฤติกรรมเสี่ยงก็ต่างกัน
- พฤติกรรมเสี่ยงเดียวกันเป็นผลจากอิทธิพลทางสังคมที่แตกต่างกัน
- พฤติกรรมเสี่ยงเหมือนกัน ส่งผลกระทบทางสังคมแตกต่างกัน
- พฤติกรรมเสี่ยงแบบเดียวกัน ในกลุ่มที่แตกต่างกัน ต้องใช้มาตรการแก้ไขที่แตกต่างกัน
- การกำหนดนโยบาย มาตรการ ตลอดจนปฏิบัติการเพื่อการควบคุมปัจจัยเสี่ยงจำเป็นต้องเข้าใจมิติทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง

โครงการศึกษามิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยง ต้องการทำอะไร

- สร้างความเข้าใจความแตกต่างหลากหลายในมิติสังคมวัฒนธรรมของความเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยงที่สำคัญ
- สร้างพื้นที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นมิติสังคมวัฒนธรรมระหว่างนักวิจัย/นักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงานระดับนโยบาย และผู้ปฏิบัติงานระดับปฏิบัติที่ทำงานหรือสนใจในมิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยง
- สร้างชุดความรู้ เครื่องมือ สื่อ หรือกระบวนการทำงานที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานระดับปฏิบัติสามารถทำงานในประเด็นพฤติกรรมเสี่ยงได้ดีขึ้น และระดับนโยบาย สร้างนโยบาย-มาตรการควบคุมความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

โครงการศึกษามิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยง แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

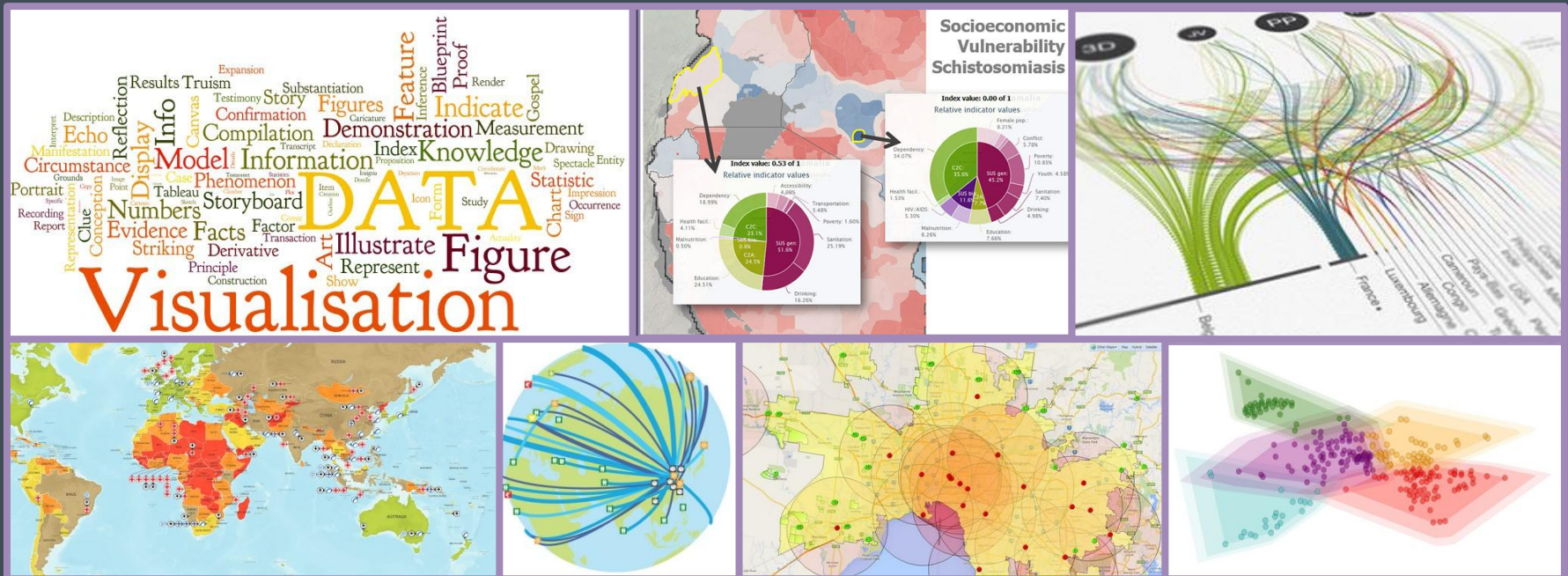
- “เวลา” “บุคคล” และ “สถานที่” ล้วนมีความหมายและดำรงอยู่ภายใต้บริบททางสังคมวัฒนธรรมทั้งสิ้น: ระบาดวิทยาวัฒนธรรม
- “พฤติกรรม” เป็นยอดภูเขาน้ำแข็งที่มีปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเป็นฐาน
- ระบาดวิทยาเน้น “ความจริง” ที่นับและตรวจวัดได้ ในขณะที่แรงทางสังคม อารมณ์ ค่านิยมและกฎเกณฑ์ทางสังคมเป็นความจริงที่วัดไม่ได้ แต่อธิบายได้
- “ความเสี่ยง” เป็น “ความจริงทางวิทยาศาสตร์” พอๆ กับที่มันเป็น “ความจริงทางสังคม” ที่ถูกสถาปนาขึ้นจาก “วาทกรรม” และปฏิบัติการทางสังคม
- ระบาดวิทยาที่ชุมชนมีส่วนร่วม – ระบาดวิทยาเชิงความรู้ท้องถิ่น

โครงการศึกษา มิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยง

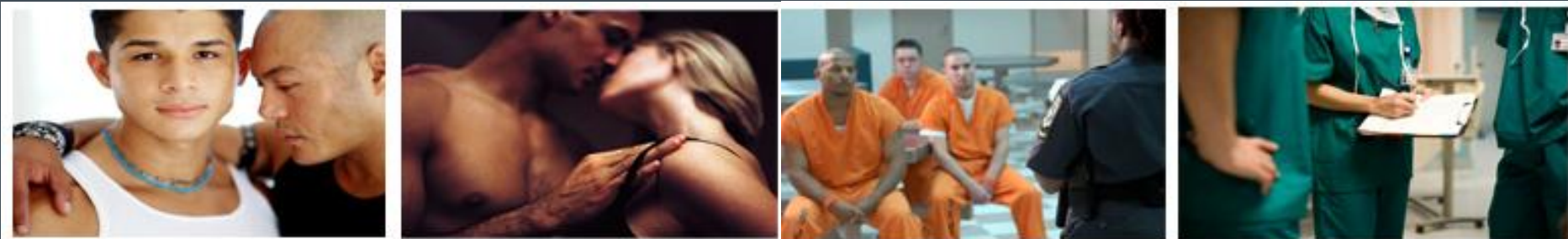
วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อสร้าง “แผนที่วัฒนธรรมของความเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยง” (Cultural mapping of health risks) ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานเพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพในสังคมไทยทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

โครงการศึกษามิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยง วัตถุประสงค์เฉพาะ

- เพื่อทบทวนสถานะองค์ความรู้ แนวคิดทฤษฎีและงานศึกษาวิจัยในประเด็นมิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยงหลักในประเทศไทย
- เพื่อให้เกิดการศึกษาวิจัยระยะยาวในประเด็นมิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยงหลักที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน
- เพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างนักวิจัย นักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงานและองค์กรภาครัฐและเอกชนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงให้เกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ในมิติทางสังคมวัฒนธรรมไปทำงานได้ดีขึ้น
- เพื่อให้เกิดการเผยแพร่แนวคิด ผลงานวิชาการและงานวิจัยเกี่ยวกับมิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยงหลัก

โครงการศึกษามิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยง แนวคิดและแนวทางปฏิบัติ

- แนวทางการปฏิบัติงานแบ่งเป็น ๓ แผนงาน ตามแนวคิดหลักคือ “สร้างความรู้ สร้างคน และสร้างชุมชนวิชาการ” ได้แก่

๑. แผนงานสร้างความรู้

๒. แผนงานสร้างคน

๓. แผนงานสร้างชุมชนวิชาการ

โครงการศึกษามิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยง

๑ แผนงานสร้างความรู้

- เป้าหมาย: สร้างความรู้ความเข้าใจในมิติทางวัฒนธรรมของความเสี่ยงที่สามารถใช้งานได้จริง (Working knowledge) อย่างต่อเนื่อง

๑.๑ การทบทวนสถานะองค์ความรู้มิติทางสังคมวัฒนธรรมของไทยในประเด็นปัจจัยเสี่ยงแต่ละประเภท เพื่อทำให้เห็นความรู้ที่มีและที่ขาดหายไป

๑.๒ การพัฒนาโครงการวิจัย

ระยะยาว โดยเน้นการสร้าง
ความรู้ร่วมกันระหว่างนักวิจัย
ผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติ

๑.๓ สร้าง เครื่องมือ (Toolkit)
“ระบาดวิทยาวัฒนธรรม”

๑.๔ สร้างสรรค์สื่อรูปแบบใหม่ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ไปสู่กลุ่มเป้าหมาย

โครงการศึกษามิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยง

๒ แผนงานสร้างคน

- เป้าหมาย: พัฒนานักวิจัยให้มีความรู้ความเข้าใจในมิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยงเป็นสำคัญ โดยมีแนวทางโดยคร่าวดังนี้

๒.๑ สํารวจนักวิจัย ที่สนใจมิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยงทั้งในสถาบันวิชาการและนักวิจัยในระดับพื้นที่ปฏิบัติการ

๒.๒ สนับสนุนการศึกษาวิจัย ทั้งการฝึกอบรมและให้ทุนวิจัยในลักษณะโครงการวิจัยระยะยาวและทุนวิจัยสำหรับนักศึกษาและนักวิชาการรุ่นใหม่

๒.๓ สนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิชาการของนักวิจัย

โครงการศึกษามิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยง ๒ แผนงานสร้างคน: การสนับสนุนการศึกษาวิจัย

- เป้าหมาย: พัฒนานักวิจัยให้มีความรู้ความเข้าใจในมิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยงเป็นสำคัญ

๒.๒.๑ สนับสนุนการวิจัย ๓ ระดับ โครงการวิจัยหลัก งานวิจัยขนาดเล็ก และสนับสนุนงานวิทยานิพนธ์

๒.๒.๒ จัดกระบวนการเรียนรู้ต่อเนื่อง Proposal development workshop, Data collecting training, Data interpretation workshop, Report writing and communicating the result workshop

โครงการศึกษามิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยง

๓ แผนงานสร้างชุมชนวิชาการ

- เป้าหมาย: สร้างพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิชาการและผู้ปฏิบัติงาน ทั้งระดับนโยบายและปฏิบัติ เพื่อสร้างงานวิจัยที่มีประเด็นร่วมสมัย ตอบโจทย์คนทำงาน และมีประโยชน์ในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน โดยมีแนวทางปฏิบัติโดยคร่าวดังนี้
 ๑. สร้างความตื่นตัวใน Research area นี้ด้วยการจัดสัมมนาในรูปแบบต่างๆ เช่น งานสัมมนาเพื่อระดมความเห็น (consultative meeting) งานสัมมนาเพื่อนำเสนอความต่อเนื่องของการวิจัย งานสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะของผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น
 ๒. เผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการสัมมนาต่างๆ ให้กับบรรดานักวิชาการและเครือข่ายคนทำงาน
 ๓. สร้างฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อเป็นคลังข้อมูลพื้นฐานในประเด็นมิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยงแก่ทั้งนักวิจัยและคนทำงาน

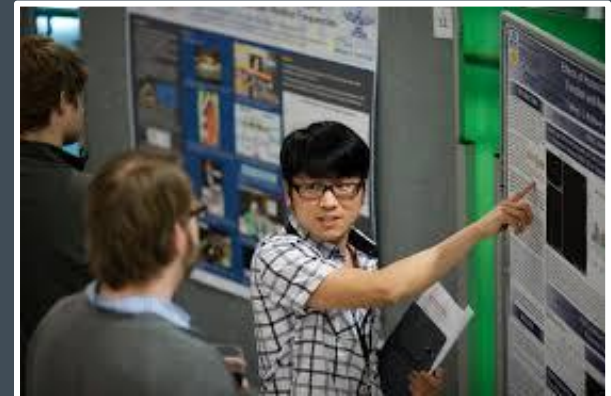
โครงการศึกษามิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยง ผลิต ปีที่ ๑

๑. Commission paper ๓ เรื่อง
๒. คำโครงการวิจัยหลัก ๓ เรื่อง
๓. คำโครงการวิจัยขนาดเล็ก ๓ เรื่อง
๔. งานทบทวนเครื่องมือ “ระบาดวิทยาเชิงวัฒนธรรม”
๕. ฐานข้อมูลและโปรไฟล์นักวิจัย
๖. เครือข่ายนักวิชาการ นักปฏิบัติและคนทำงานนโยบายที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารสม่ำเสมอ
๗. คำโครงการ Cultural Mapping of Health Risk

โครงการศึกษามิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยง ผลิต ปีที่ ๒

๑. Commission paper ๔ เรื่อง
๒. งานวิจัยหลักฉบับสมบูรณ์ ๓ เรื่อง
๓. งานวิจัยเล็กฉบับสมบูรณ์ ๓ เรื่อง
๔. บทความจากวิทยานิพนธ์ที่ได้ทุนในปีแรก ๓ เรื่อง
๕. คำโครงการงานวิจัยหลัก ๔ เรื่อง
๖. คำโครงการงานวิจัยขนาดเล็ก ๔ เรื่อง
๗. CHR Info graphic ๓ ชิ้น
๘. รายงานความก้าวหน้าการพัฒนาเครื่องมือ “ระบดวิทยาวัฒนธรรม”
๙. เครือข่ายนักวิชาการ นักปฏิบัติและคนทำงานนโยบายที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารสม่ำเสมอ

โครงการศึกษามิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยง ผลิต ปีที่ ๓

๑. งานวิจัยหลักฉบับสมบูรณ์ ๔ เรื่อง
๒. งานวิจัยเล็กฉบับสมบูรณ์ ๔ เรื่อง
๓. บทความจากวิทยานิพนธ์ที่ได้ทุน ๔ เรื่อง
๓. หนังสือมิติสังคมวัฒนธรรมของความ
เสี่ยงสุขภาพ
๔. หนังสือ CHR ๗ เรื่อง
๕. CHR Info graphic ๔ ชิ้น
๖. เครื่องมือ “ระบาควิทยาวัฒนธรรม”
ฉบับสมบูรณ์
๗. เครือข่ายนักวิชาการ นักปฏิบัติและ
คนทำงานนโยบายที่มีการแลกเปลี่ยน
ข้อมูลข่าวสารและมีผลงานสม่ำเสมอ

